

**ORDONANȚA GUVERNULUI nr. 68 din 26 august 1994, actualizată,
privind protejarea patrimoniului cultural național**

Cu modificările și completările ulterioare aduse de:

- Legea Nr. 41 din 24 mai 1995;
- OUG nr. 24 din 21 august 1997;
- Legea nr. 182 din 25 octombrie 2000;

ART. 1

În sensul prezentei ordonante, patrimoniul cultural național este compus din bunuri culturale mobile și imobile cu valoare deosebită, de interes public, care sunt marturii de neînlocuit ale potențialului creator uman în relația sa cu mediul natural și cu mediul istoric constituit de pe teritoriul României, ale istoriei și civilizației naționale și universale.

Bunurile imobile sau ansamblurile de bunuri imobile care prezintă valoare din punct de vedere arheologic, istoric, arhitectural, religios, urbanistic, artistic, peisagistic sau tehnico-stiințific sunt monumente istorice.

Monumentele istorice sunt obiective singulare sau constituite în ansambluri. Zonele de protecție aferente, stabilite prin documentațiile de urbanism și competențele lor artistice, elementele lor constitutive și elementele de mobilare interioară și exterioară, așa cum sunt ele definite prin prezenta ordonanță și prin regulamentele de aplicare, sunt considerate ca parte integrantă a monumentelor istorice.

În sensul prezentei ordonante, monumentele istorice pot fi:

- monumente arheologice;
- situri arheologice;
- monumente și ansambluri de arhitectură;
- rezervații de arhitectură și urbanism;
- monumente de artă;
- clădiri, monumente și ansambluri memoriale;
- monumente tehnice;
- locuri istorice;
- parcuri și grădini.

Patrimoniul cultural național mobil cuprinde:

- a) bunuri cu semnificație istorică și documentară;
- b) bunuri cu valoare artistică;
- c) bunuri cu valoare etnologică;
- d) bunuri cu valoare științifică și tehnică.

ART. 2

Monumentele istorice se clasifică în următoarele categorii:

- a) categoria A - monumente de valoare națională excepțională, reprezentative pe plan universal pentru civilizația României;
- b) categoria B - monumente de valoare națională;
- c) categoria C - monumente reprezentative pentru o anumită zonă, epocă, stil, autor, arie etnografică.

Bunurile culturale imobile care nu sunt clasate in categoriile A, B sau C reprezinta bunuri culturale comune.

ART. 3

Bunurile care fac parte din patrimoniul cultural national mobil se claseaza in urmatoarele categorii:

- a) abrogata;
- b) abrogata.

Bunurile culturale care nu sunt clasate in categoriile tezaur si fond se constituie in patrimoniul mobil comun si pot face obiectul reglementarilor de cercetare, evidenta, conservare si punere in valoare.

ART. 4

Abrogat.

ART. 5

Pentru monumentele istorice, procedura de clasare se declanseaza:

- a) la solicitarea persoanelor fizice sau juridice de drept privat, titulari ai dreptului de proprietate sau ai altor drepturi reale asupra unor bunuri culturale imobile;
- b) din oficiu.

Declansarea procedurii de clasare din oficiu se face de catre Directia monumentelor istorice, in colaborare cu inspectoratele pentru cultura judetene si al municipiului Bucuresti, prin oficiile pentru patrimoniul cultural national judetene si al municipiului Bucuresti, pentru bunurile culturale imobile aflate in proprietate publica.

Declansarea procedurii de clasare pentru rezervatiile de arhitectura si urbanism se face din oficiu, cu respectarea reglementarilor specifice in materie, indiferent de regimul de proprietate a bunurilor imobile aflate pe suprafata acestor rezervatii.

Institutiile de cult sunt obligate ca in termen de 12 luni de la data intrarii in vigoare a prezentei ordonante sa inainteze Directiei monumentelor istorice lista bunurilor culturale imobile propuse pentru clasare.

ART. 6

Abrogat.

ART. 7

(1) Monumentele istorice apartinatoare statului sau unitatilor administrativ-teritoriale se declara, potrivit legii, ca facind parte din domeniul public sau domeniul privat al statului, respectiv al unitatilor administrativ-teritoriale, prin lege, la propunerea Ministerului Culturii si Cultelor si a Departamentului pentru Administratie Publica Locala.

(2) Detinatori cu orice titlu ai monumentelor istorice, precum si ai bunurilor culturale mobile clasate pot fi:

- a) institutii publice specializate: muzee, arhive, case memoriale, colectii, biblioteci;
- b) institutii publice nespecializate;
- c) institutii cu caracter militar sau de aparare a tarii;
- d) institutii de cult;
- e) persoane juridice specializate in comertul cu astfel de bunuri: anticariate, consignatii, agentii de intermediere, case de licitatii etc.;
- f) alte persoane juridice;
- g) persoane fizice.

ART. 8

(1) Ministerul Culturii si Cultelor, ca organ al administratiei publice centrale de specialitate care coordoneaza activitatile specifice de cercetare, evidenta, evaluare, protectie, conservare, restaurare, punere in valoare a monumentelor istorice si a patrimoniului cultural national mobil, institutie, in termen de 9 luni de la data aprobarii prezentei ordonante:

- a) Registrul national al monumentelor istorice distruse sau disparute;
- b) Registrul expertilor in domeniul protejarii monumentelor istorice;
- c) Registrul specialistilor in domeniul conservarii si restaurarii monumentelor istorice;
- d) Abrogata.

(2) Ministerul Culturii si Cultelor va organiza Arhiva de imagini a bunurilor ce fac parte din patrimoniul cultural national.

ART. 9

(1) Pentru asigurarea unui cadru organizatoric adecvat, care sa realizeze o protectie reala a patrimoniului cultural national, precum si pentru aplicarea unitara a prevederilor legale, urmatoarele organisme se reorganizeaza dupa cum urmeaza:

a) Comisia Nationala a Monumentelor, Ansamblurilor si Siturilor Istorice se reorganizeaza in Comisia Nationala a Monumentelor Istorice si este organ stiintific de specialitate al Ministerului Culturii si Cultelor, avind rolul de consultanta si avizare stiintifica in domeniul cercetarii, inventarierii, evidentei, evaluarii, protectiei, conservarii-restaurarii, punerii in valoare si revitalizarii monumentelor, ansamblurilor si siturilor istorice.

Comisia Nationala a Monumentelor Istorice functioneaza pe baza regulamentului aprobat prin ordin al ministrului culturii si cultelor si este formata din presedinte, numit de ministrul culturii, si din membri activi si onorifici desemnati conform regulamentului acesteia.

b) Abrogată.

c) In cadrul Ministerului Culturii si Cultelor se reorganizeaza Directia monumentelor istorice.

Directorul Directiei monumentelor istorice este, de drept, secretar al Comisiei Nationale a Monumentelor Istorice;

d) Abrogată.

(2) De la data intrarii in vigoare a prezentei legi, se infiinteaza Institutul National al Monumentelor Istorice, institutie publica avind personalitate juridica, subordonat Ministerului Culturii si Cultelor, cu atributii in domeniul cercetarii, expertizarii pentru avizari si evidentei monumentelor istorice.

Personalul din cadrul Directiei Monumentelor, Ansamblurilor si Siturilor Istorice se transfera, in interesul serviciului, la Ministerul Culturii si Cultelor si la unitatile subordonate acestuia, prin exceptare de la prevederile art. 2 al Ordonantei de urgenta a Guvernului nr. 1/1994.

ART. 10

Comisia Nationala a Monumentelor Istorice are urmatoarele atributii principale:

a) avizeaza strategia in domeniile evidentei, cercetarii, protectiei, conservarii, restaurarii, revitalizarii si punerii in valoare a monumentelor istorice;

b) avizeaza, dupa caz, norme si metodologii privind cercetarea, evidenta, protectia, punerea in valoare si revitalizarea monumentelor istorice;

c) avizeaza norme si metodologii privind conservarea si restaurarea monumentelor istorice si a bunurilor culturale imobile comune, proprietate publica;

d) avizeaza propunerile Directiei monumentelor istorice privind lista de prioritati a lucrarilor de conservare si restaurare a monumentelor istorice, care sint proprietate publice sau proprietatea cultelor;

- e) avizeaza lucrarile de conservare si restaurare a monumentelor istorice la solicitarea proprietarilor sau a titularilor de alte drepturi reale asupra acestora;
- f) avizeaza proiectele de conservare si restaurare pentru monumentele istorice;
- g) avizeaza studiile prin care se stabilesc zonele de protectie a monumentelor istorice;
- h) avizeaza schimbarea destinatiei si functionalitatilor monumentelor istorice;
- i) avizeaza normele si criteriile pentru functionarea agentilor economici si a persoanelor juridice care au activitate in domeniul cercetarii, proiectarii si executiei lucrarilor de specialitate la monumentele istorice;
- j) avizeaza functionarea agentilor economici si a persoanelor juridice care au activitate in domeniul cercetarii, proiectarii si executiei lucrarilor de specialitate la monumentele istorice;
- k) avizeaza normele si criteriile de atestare in vederea inscrierii in Registrul specialistilor in domeniul conservarii si restaurarii monumentelor istorice;
- l) avizeaza normele si criteriile de atestare a specialistilor in vederea inscrierii lor in Registrul expertilor in domeniul protejarii monumentelor istorice;
- m) avizeaza, impreuna cu Comisia Nationala a Muzeelor si Colectiilor, exportul temporar al componentelor artistice, elementelor constitutive si elementelor de mobilare interioara sau exterioara a monumentelor istorice, elemente care sint ele insele bunuri culturale mobile clasate, in baza acordului prealabil al proprietarului sau titularului de drepturi reale;
- n) avizeaza, impreuna cu comisia de specialitate a Ministerului Transporturilor, Constructiilor si Turismului, planurile de urbanism si planurile de amenajare a teritoriului ce privesc monumentele istorice si zonele lor de protectie.

Comisia Nationala a Monumentelor Istorice este abilitata sa reprezinte Romania in organismele internationale de specialitate similare.

ART. 11

Abrogat.

ART. 12

Atributiile Directiei monumentelor istorice si, respectiv, ale Directiei muzeelor si colectiilor se vor stabili prin hotarire a Guvernului de organizare si functionare a Ministerului Culturii si Cultelor.

ART. 13

La nivelul unitatilor administrativ-teritoriale, activitatile de protejare a monumentelor istorice si a bunurilor din patrimoniul cultural national mobil sint indeplinite de Directia monumentelor istorice si de Directia muzeelor si colectiilor prin inspectoratele pentru cultura judetene si al municipiului Bucuresti si oficiile pentru patrimoniul cultural national judetene si al municipiului Bucuresti.

ART. 14

In domeniul protejarii monumentelor istorice, inspectoratele pentru cultura judetene si al municipiului Bucuresti, prin oficiile pentru patrimoniul cultural national judetene si al municipiului Bucuresti, au, la nivelul unitatilor administrativ-teritoriale, urmatoarele atributii:

- a) aplica normele sistemului national de evidenta a bunurilor culturale imobile in cadrul judetului si asigura paza si confidentialitatea documentelor respective;
- b) identifica, expertizeaza si propun spre clasare bunurile culturale imobile detinute de persoane fizice sau juridice, cu respectarea prerogativelor dreptului de proprietate;
- c) fundamenteaza si propun autoritatilor publice locale sau centrale cheltuielile necesare pentru lucrarile de evidenta, cercetare, protectie, conservare, restaurare, punere in valoare si revitalizare a monumentelor istorice;

d) controleaza periodic starea de conservare si de securitate a monumentelor istorice si stabilesc, de comun acord cu celelalte organisme competente, masurile necesare;

e) indruma si sprijina activitatile culturale si stiintifice de punere in valoare a monumentelor istorice;

f) colaboreaza cu comisiile locale la elaborarea programelor de organizare si dezvoltare urbanistica a teritoriului, pentru zonele in care se gasesc monumentele istorice;

g) tin evidenta schimbarilor de destinatie a monumentelor istorice si a transmisiunii dreptului de proprietate si a altor drepturi reale;

h) urmaresc si controleaza calitatea executiei lucrarilor de conservare si restaurare la monumentele istorice, impreuna cu directiile pentru disciplina in constructii, lucrari publice si amenajarea teritoriului, judetene si a municipiului Bucuresti.

Veniturile realizate din activitatile de expertizare efectuate la cerere se varsa la bugetul de stat, in conditiile legii.

ART. 15

Abrogat.

ART. 16

Protectia monumentelor istorice se realizeaza prin masuri de protectie curenta, protectie speciala, protectie specifica si, in cazuri bine justificate, prin masuri deosebite de protectie.

Protectia curenta a monumentelor istorice, ca si a bunurilor culturale mobile clasate, este asigurata de catre proprietarii sau titularii de drepturi reale, care pot primi asistenta si sprijin, in acest sens, din partea organismelor specializate ale Ministerului Culturii si Cultelor si, dupa caz, din partea Ministerului Administratiei si Internelor, Ministerului Transporturilor, Constructiilor si Turismului, Ministerului Agriculturii, Padurilor, Apelor si Mediului si Secretariatului de Stat pentru Culte.

Proprietarii sau titularii altor drepturi reale asupra terenurilor pe care se afla monumente istorice si asupra terenurilor situate in zonele de protectie a monumentelor istorice sint obligati sa anunte Comisiei Nationale a Monumentelor Istorice cu 12 luni inainte intentia de folosire a respectivelor terenuri pentru culturi agricole perene.

ART. 17

Protectia speciala a monumentelor istorice si a bunurilor culturale mobile clasate, proprietate publica sau privata, este asigurata de catre organele de specialitate ale administratiei publice centrale cu atributii in acest domeniu - Ministerul Culturii si Cultelor, Ministerul Apararii Nationale, Ministerul Administratiei si Internelor - printr-un program de actiuni coordonate, indiferent de locul lor de amplasare si de starea lor de conservare.

Protectia speciala se refera la situatiile provocate de calamitati naturale, stare de urgenta, stare de asediu sau conflict armat.

In scopul asigurarii protectiei speciale a bunurilor culturale mobile clasate, inspectoratele pentru cultura judetene si al municipiului Bucuresti si oficiile judetene si al municipiului Bucuresti pentru patrimoniul cultural national vor inainta Ministerului Apararii Nationale si Ministerului Administratiei si Internelor listele bunurilor culturale mobile clasate, locul de depozitare si volumul respectivelor bunuri.

ART. 18

(1) Protectia specifica a monumentelor istorice se realizeaza, in principal, prin instituirea zonei de protectie. Prin instituirea zonei de protectie a monumentelor istorice se asigura:

a) pastrarea si ameliorarea cadrului natural si peisagistic, prin inlaturarea sau diminuarea factorilor nocivi de poluare;

b) pastrarea si ameliorarea cadrului arhitectural si urbanistic al monumentelor istorice, prin supravegherea si avizarea tuturor schimbarilor care intervin in zona de protectie a monumentelor istorice (demolari, constructii noi, modificari etc.);

c) pastrarea potentialului arheologic, prin cercetarea si supravegherea tuturor lucrarilor care se efectueaza in profunzimea solului.

(2) Zonele de protectie a monumentelor istorice au forme si dimensiuni diferite si sint delimitate topografic. Ele se stabilesc prin studii de specialitate, intocmite prin grija Directiei monumentelor istorice, in colaborare cu organismele specializate din teritoriu ale Ministerului Transporturilor, Constructiilor si Turismului, Ministerului Agriculturii, Padurilor, Apelor si Mediului si ale autoritatilor administratiei publice locale.

(3) Studiile de specialitate intocmite pentru delimitarea si folosirea terenurilor si cladirilor incluse in zonele de protectie, avizate de organele interesate in modul de gospodarire a suprafetelor si imobilelor respective, vor fi analizate si aprobate de Comisia Nationala a Monumentelor Istorice si vor fi incluse in documentatiile de urbanism si amenajare a teritoriului.

ART. 19

In functie de starea de conservare, de pericolul deteriorarii sau degradarii monumentelor istorice si a bunurilor mobile clasate, precum si de etapa de restaurare a monumentelor istorice, Directia monumentelor istorice si Directia muzelor si colectiilor pot impune proprietarilor sau titularilor de alte drepturi reale, in cazuri bine justificate, in termen de cel mult 30 de zile de la data constatarii, masuri deosebite de protectie, proprii fiecarui monument istoric, respectiv fiecarui bun cultural mobil clasat. Masurile de protectie necesare vor fi comunicate detinatorilor printr-o notificare.

Proprietarii sau titularii de alte drepturi reale asupra monumentelor istorice sau bunurilor culturale mobile clasate pot contesta aceste masuri in termen de 30 de zile de la primirea notificarii din partea Directiei monumentelor istorice, respectiv a Directiei muzeelor si colectiilor. Contestatiile se solutioneaza in termen de 5 zile. Persoanele nemultumite de solutia data in rezolvarea contestatiei se pot adresa instantelor judecatoresti competente, potrivit Legii contenciosului administrativ nr. 29/1990.

ART. 20

Abrogat.

ART. 21

Conservarea monumentelor istorice si a bunurilor culturale mobile clasate se realizeaza prin:

- a) asigurarea conditiilor permanente de climat nepoluat si microclimat controlat;
- b) asigurarea conditiilor necesare pazei contra incendiilor;
- c) lucrari intreprinse periodic pentru asigurarea rezistentei fizice a monumentelor istorice.

In termen de 6 luni de la adoptarea prezentei ordonante, Ministerul Culturii si Cultelor va elabora norme si metodologii specifice pentru conservarea bunurilor din patrimoniul cultural national.

De asemenea, Ministerul Culturii si Cultelor va elabora, in termen de 6 luni de la adoptarea prezentei ordonante, in colaborare cu Ministerul Agriculturii, Padurilor, Apelor si Mediului, norme si metodologii care sa asigure, inlaturarea sau diminuarea factorilor poluanti in zonele de protectie a monumentelor istorice.

ART. 22

(1) Lucrarile de evidenta, studii, cercetari - inclusiv documentarea si publicarea rezultatelor acestora - expertizare, proiectare, conservare, consolidare, reparare, restaurare, urmarirea comportarii in timp, constructii de protectie, amenajari in zona de protectie, reabilitarea si punerea in valoare a monumentelor istorice, precum si lucrarile de demontare, restaurare si reamplasare a unor monumente istorice pot fi proiectate si executate numai de specialistii inscrisi in Registrul specialistilor in domeniul constructiilor si restaurarii monumentelor istorice si numai pe baza normelor de conservare si restaurare, avizate de Comisia Nationala a Monumentelor Istorice.

(2) Prin lucrari de punere in valoare a monumentelor istorice se intelege:

- a) amenajari de cai de acces, pietonale si carosabile, la monumente in perimetrul zonei de protectie a acestora;
- b) efectuari de lucrari si dotari pentru iluminatul interior si exterior, de siguranta si decorativ;
- c) lucrari pentru restaurarea si remodelarea fatadelor;
- d) amenajari peisagistice;
- e) dotari interioare;
- f) instalatii, echipamente si dotari pentru asigurarea conditiilor de climatizare-conditionare, siguranta la foc, antiefractie si urmarirea comportarii in timp;
- g) instalatii, echipamente si dotari pentru asigurarea necesarului de apa si pentru evacuarea apelor pluviale si menajere;
- h) utilitati anexe, de natura parcajelor, grupurilor sanitare, reclamelor si indicatoarelor, spatiilor comerciale de interes cultural, si altele asemenea;
- i) spatii pentru organizarea de manifestari cultural-stiintifice, spatii destinate cazarii specialistilor, alte lucrari specifice necesare, stabilite cu avizul Ministerului Culturii si Cultelor.

(3) Pentru monumentele istorice aflate in administrarea institutiilor publice centrale sau locale, finantarea lucrarilor prevazute la alin. 1 si 2 se poate efectua de la bugetul de stat, bugetele locale sau din veniturile extrabugetare constituite potrivit legii.

(4) Pentru monumentele istorice aflate in proprietatea sau in folosinta unor persoane fizice sau juridice, altele decat institutiile publice, finantarea lucrarilor prevazute la alin. 1 si 2 se poate efectua si din sume alocate de la bugetul de stat, potrivit criteriilor si conditiilor stabilite prin hotarare a Guvernului.

(5) Lucrarile de proiectare, conservare si restaurare a monumentelor istorice se executa numai prin institutii publice specializate, agenti economici avizati in conditiile prezentei ordonante sau de persoane fizice atestate si inscrise in Registrul specialistilor in domeniul conservarii si restaurarii monumentelor istorice.

ART. 23

Proiectarea lucrarilor de restaurare a monumentelor de o importanta deosebita, a monumentelor care prezinta probleme tehnice cu un mare grad de dificultate sau a celor care necesita cercetari preliminare de ordin arheologic, istorico-documentar si iconografic va fi efectuata de Directia monumentelor istorice.

In acest scop se infiinteaza, in subordinea Ministerului Culturii si Cultelor - Directia monumentelor istorice, un centru de proiectare, finantat din surse extrabugetare.

ART. 24

Protectia si conservarea monumentelor istorice si a bunurilor culturale mobile clasate sint in sarcina proprietarilor si a titularilor de drepturi reale.

Restaurarea monumentelor istorice si a bunurilor culturale mobile clasate este in sarcina proprietarilor sau titularilor dreptului de administrare.

Statul sprijina masurile de protectie, de conservare si restaurare intreprinse de proprietari, de titularii de drepturi reale si de titularii dreptului de administrare.

ART. 25

Abrogat.

ART. 26

Arhiva Nationala de File, Societatea Romana de Radiodifuziune, Societate Romana de Televiziune, Rompres, Biblioteca Academiei, muzeele si alti detinatori de suportii ai memoriei audiovizuale vor asigura acestor materiale conditii de pastrare si de folosire potrivit sensibilitatii lor si in acord cu recomandarile UNESCO.

In termenii prezentei ordonante, prin memorie audiovizuala se intelege totalitatea inregistrarilor de sunet si imagine, indiferent de natura suportului: fotografii, clisee, filme, discuri, benzi magnetice/video, compact-disc; precum si alte forme de memorie digitala.

ART. 27

(1) Abrogat.

(2) Pentru ocrotirea monumentelor se creeaza functia de "conservator pentru protectia monumentelor" (arhitect sau inginer). Acesta isi va desfasura activitatea in cadrul oficiilor pentru patrimoniul cultural national judetene si al municipiului Bucuresti.

(3) Ministerul Culturii si Cultelor va stabili atributiile si conditiile de incadrare a conservatorilor. Prin Centrul de Perfectionare a Personalului de Cultura si Arta se vor organiza programe pentru formarea si specializarea acestora.

ART. 28

Abrogat.

ART. 29

Monumentele istorice si bunurile culturale mobile clasate aflate in proprietatea publica sint inalienabile.

Instrainarea acestora cu orice titlu sau pe orice cale este lovita de nulitate absoluta.

Transferul unor drepturi reale asupra monumentelor istorice si asupra bunurilor culturale mobile clasate intre institutii publice se face cu respectarea prevederilor prezentei ordonante si cu avizul prealabil al Comisiei Nationale a Monumentelor Istorice, respectiv al Comisiei Nationale a Muzeelor si Colectiilor. In cazul monumentelor istorice este necesar si acordul organelor administratiei publice centrale sau locale in subordonarea carora se afla institutiile respective.

ART. 30

(1) Abrogat.

(2) Neluarea, de catre detinatorul monumentului istoric sau al bunului mobil clasat, a masurilor de protectie ce i-au fost notificate, potrivit prevederilor art. 19 din prezenta ordonanta, constituie contraventie si se sanctioneaza cu amenda de la 500.000 la 2.000.000 lei.

(3) Constatarea contraventiilor de mai sus si aplicarea sanctiunilor sint de competenta organelor de specialitate ale Ministerului Culturii si Cultelor si, dupa caz, ale Ministerului Administratiei si Internelor.

(4) Contraventiilor prevazute in prezentul articol le sint aplicabile prevederile Legii nr. 32/1968 privind stabilirea si sanctionarea contraventiilor, cu exceptia art. 25 si 26.

ART. 31

La data intrarii in vigoare a prezentei ordonante, orice prevederi contrare se abroga.
